

Nr 255.

Av herr **Lindmark**, om anvisande från statens avdikningsanslag av visst belopp till sänkning av Storkågeträsket m. m.

I en den 5 januari 1937 dagtecknad skrift hava samtliga delägare i ett företag, avseende sänkning av Storkågeträsket samt torrläggning av närbelägen vattenskadad mark inom Storkågeträsk by i Skellefteå socken av Västerbottens län, hemställt, att Kungl. Maj:t måtte bevilja företaget så stort bidrag från statens avdikningsanslag, som företaget vid tidpunkten för arbetets färdigställande enligt då gällande bestämmelser kunnat erhålla, därest ansökan därom ingivits.

Över framställningen — vid vilken fogats, utom annat, av lantbruksingenjören H. Wikström upprättade handlingar samt ritningar rörande företaget — har lantbruksstyrelsen den 23 oktober 1937 avgivit infortrat utlåtande. Lantbruksstyrelsen har härvid tillika överlämnat yttranden från såväl sökandena som Wikström.

Sedan företagets arbetsstyrelse den 11 december 1937 till jordbruksdepartementet inkommit med påminnelser i ärendet, hava, till följd av remiss, utlåtanden avgivits den 18 januari 1938 av länsstyrelsen i Västerbottens län och den 10 februari 1938 ånyo av lantbruksstyrelsen. Vid länsstyrelsens utlåtande hava fogats dels yttrande av vederbörande landsfiskal samt av denne verkställd utredning angående de särskilda delägarnas ekonomi, storleken av deras jordbruk och förekomsten av ofullständiga jordbruk m. m., dels ock en från sökandena infortrad sammanställning över delägarnas återbetalningsskyldighet.

Av tillgängliga handlingar inhämtas följande.

Laga syneförrättning angående ifrågavarande företag enligt lagen den 20 juni 1879 om dikning m. m. handlades under åren 1908—1914 av lantbruksingenjören H. Wikström och avslutades den 3 juni 1914. Tillstånd från det allmännas sida till företagets utförande meddelades av länsstyrelsen i Västerbottens län den 31 juli 1915. Besvär häröver anfördes icke.

Företaget omfattar:

åker	2.57 hektar
äng och odlingsmark	309.74 »
annan mark	58.83 »

Summa 371.14 hektar.

Företaget utfördes under åren 1916—1926 och avsynades av vederbörande lantbruksingenjör den 14 september 1926. Vid syneförrättningen föreskriven

slutlig uppskattning av båtnaden jämlikt dikningslagen verkställdes under åren 1929—1931 och avslutades den 24 mars 1931.

Kostnaderna för företaget beräknades den 3 november 1914 till sammanlagt 21,821 kronor 52 öre, medan båtnaden av företaget uppskattades till 35,927 kronor 17 öre. Vid efteruppskattningen år 1931 beräknades båtnaden till 41,384 kronor 5 öre. De slutliga kostnaderna för företaget uppgingo år 1926 till 40,475 kronor 57 öre, varav 5,500 kronor för sänkning av dammfoften, 1,371 kronor för inköp av virke, ammunition och redskap, 2,121 kronor 52 öre för syneförrättningen samt 31,483 kronor 5 öre i arbetskostnader.

Till stöd för sin framställning hava *delägarna i företaget* anfört väsentligen följande.

Ehuru anslag av statsmedel vid tiden för företagets utförande troligen kunnat erhållas till arbetets verkställande, hade intressenterna beslutat att på egen bekostnad fullborda företaget. Vid företagets påbörjande och under dess utförande hade intressenterna visserligen gjort framställningar till lantbruksingenjören Wikström om att statsbidrag borde sökas till företaget. Wikström hade emellertid avböjt framställningarna. Även om möjligen härvidlag förelagat något missförstånd mellan Wikström och intressenterna, vore nämnda förhållande anledningen till att någon ansökning om statsbidrag ej tidigare kommit till stånd.

Dikningsarbetet hade till största delen utförts under dyrtiden, vilket medfört, att den verkliga kostnaden för företaget kommit att med cirka 100 procent överstiga den vid syneförrättningen beräknade. Under årens lopp hade uttaxering av viss del av deltagarnas bidrag till företaget verkställts, men ännu återstode 22,120 kronor 91 öre oguldna.

Rådande konjunkturer inom jordbruket efter företagets färdigställande hade ej gjort det möjligt för intressenterna att i större omfattning genom odling av därför lämplig mark tillgodogöra sig nyttan av företaget. Många av intressenterna hade sina fastigheter högt in-tecknade, och deras ekonomiska ställning hade under den senaste jordbrukskrisen blivit så försvagad, att de numera icke såge sig i stånd att fullgöra sin betalningsskyldighet beträffande företaget. Ställningen hade ytterligare försämrats därigenom, att delägare med ett sammanlagt andelstal av cirka 30 procent med stöd av 76 § dikningslagen av sagt sig båtnaden. För en del intressenter hade företaget varit till den grad betungande, att de hotades av ekonomisk ruin.

Lantbruksingenjören Wikström, vilken den 9 januari 1935 beviljats begärt avsked med pension från sin tjänst, har för sin del avgivit följande förklaring till det långa dröjsmålet med ingivandet av ansökning om statsbidrag till ifrågavarande företag.

Sedan syneförrättningen avslutats och vunnit laga kraft, hade så småningom uppstått fråga om huruvida företaget skulle genomföras. Under tiden hade emellertid från något håll framkommit ett förslag om att avloppskanalens dimensioner utan någon större olägenhet skulle kunna minskas, och detta förslag hade omfattats med vissa sympatier. Vidare hade framhållits, att intressenterna själva nog skulle kunna utföra företaget utan att något bidrag av statsmedel behöfve sökas och att ett sådant arbetssätt vore förenat med vissa fördelar. Det hade sålunda beslutats, att företaget skulle utföras på egen bekostnad utan bidrag av statsmedel, och därmed hade Wikström ansett

denna fråga vara avgjord. Åtminstone kunde han ej erinra sig, att till honom gjorts någon vidare framställning om dylikt bidrag. Att delägarne själva ansett sig kunna gå i land med arbetet framginge även därav, att de gripit sig an med att utföra detsamma under dyrtid utan att härtill vara tvungna.

Det vore emellertid för Wikström svårt att förstå, att intressenterna nu skulle behöva befinna sig i trångmål. Företaget vore lönande. Ingen i byn, som ämnade bedriva jordbruk och hade mark, som berördes av detsamma, skulle säkerligen vilja ha det gjort. Jordförbättringen vore tillfredsställande. Av ett kraftaktiebolag, som under vintermånaderna utan olägenhet för intressenterna finge använda sjön såsom vattenmagasin, hade under en följd av år dessutom utgått och utginge ännu årlig ersättning i penningar, som ingalunda torde vara obetydlig.

Lantbruksstyrelsen har i sitt utlåtande den 23 oktober 1937 hemställt, att förevarande framställning icke måtte föranleda någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd. Till motivering av detta sitt ståndpunkttagande har styrelsen anført, att, då ändamålet med statens avdikningsanslag vore att möjliggöra eller underlätta tillkomsten av nya torrlägningsföretag, anslaget med hänsyn till de konsekvenser, som därav skulle bliva en följd, icke torde böra tagas i anspråk till sådant företag, som i likhet med det nu ifrågavarande blivit utfört för ett flertal år tillbaka med anlåtande av på annat sätt anskaffade medel.

I sina påminnelser har *företagets arbetsstyrelse* uttryckligen framhållit, att orsaken till att statsbidrag icke tidigare sökts vore, att lantbruksingenjören vid upprepade tillfällen avrått intressenterna från en dylik åtgärd. Till styrkande härav har arbetsstyrelsen ingivit ett intyg av Teodor Bergmark, Ersmark, vari denne bland annat uppgiver, att Wikström år 1923 på förfrågan av honom meddelat, att det ej funnes någon möjlighet att erhålla statsbidrag, då redan största delen av företaget utförts.

Vederbörande landsfiskal har, under framhållande av att för en del intressenter den ekonomiska ställningen syntes vara ganska brydsam samt att de av lantbruksstyrelsen befarade konsekvenserna knappast torde bliva av svårare art, funnit ett bifall till intressenternas framställning vara tämligen befogat. Härjämte har landsfiskalen såsom sin mening uttalat, att det syntes vara all anledning att antaga, att den beräknade båtnaden för företaget uppnåtts, åtminstone för flertalet intressenter, samt att denna båtnad motsvarades av den nedlagda kostnaden.

Länsstyrelsen i Västerbottens län har av den verkställda utredningen i ärendet funnit framgå, att intressenternas ekonomiska ställning vore genomgående svag. Länsstyrelsen påpekar vidare, att, då flera delägare av sagt sig båtnaden i företaget, de övriga delägarnas betalningsskyldighet icke oväsentligt ökats. Även om de av lantbruksstyrelsen anförda synpunkterna torde vara riktiga, har länsstyrelsen likväl på grund av vad i ärendet förevarit ansett sig kunna tillstyrka bifall till förevarande framställning.

Lantbruksstyrelsen har i utlåtandet den 10 februari 1938 andragit bland annat följande.

Såvitt av föreliggande handlingar kunde bedömas, torde, för den händelse framställning om statsbidrag till företaget hade i tid gjorts av vederbörande

intressenter, hinder mot beviljande av dylikt bidrag icke hava förelegat. Bidragets storlek skulle emellertid i väsentlig grad hava influerats av huruvida ansöknings om statsbidrag blivit avgjord före eller efter tillkomsten år 1926 av i huvudsak ännu gällande bestämmelser för ifrågavarande statsbidrag.

Därest under år 1915 ingivits framställning om statsbidrag, hade sådant bidrag kunnat utgå till företaget med i runt tal 10,850 kronor.

Till följd av att arbetet utfördes under dyrtiden krävde detsamma väsentligt högre kostnader än vad som beräknats vid syneförrättningen. Vid arbetenas avslutande år 1926 hade sålunda företaget dragit en kostnad av sammanlagt 40,475 kronor 57 öre. För den händelse framställning om statsbidrag gjorts vid sistberörda tidpunkt, hade enligt då gällande bestämmelser — vilka innefattade, bland annat, att statsbidrag kunde utgå, även om kostnaden med intill 20 procent överstege båtnaden — till företaget kunnat beviljas dylikt bidrag med i runt tal 17,960 kronor.

Med hänsyn till den avsevärda tid, som förflutit från företagens slutförande och till dess föreliggande ansökan om statsbidrag ingivits, kan det med visst fog ifrågasättas, huruvida ansöknings bör bifallas. Emellertid synes av utredningen i ärendet framgå, att det förhållandet att statsbidrag ej tidigare sökts i viss mån är beroende av ett missförstånd eller en missuppfattning från vederbörandes sida. Vidare giver den genom landsfiskalen verkställda ekonomiska undersökningen vid handen, att flertalet delägare i företaget utgöres av småbrukare, som ha stor försörjningsplikt och leva under tryckta ekonomiska förhållanden. I betraktande av nu anförda särskilda omständigheter och då den betydande skuldbörda, som åvilar delägarna till följd av företaget, synes i hög grad försvåra intressenternas möjligheter att förbättra sin ekonomiska ställning, har jag ansett mig böra i motion till riksdagen hemställa att statsbidrag utan återbetalningsskyldighet må beviljas företaget, åtminstone till det belopp av 10,850 kronor, som företaget, enligt vad som framgår av lantbruksstyrelsens utlåtande, skulle hava kunnat erhålla i statsbidrag, därest ansökan om dylikt bidrag ingivits under år 1915, då länsstyrelsen i Västerbottens län meddelat tillstånd från det allmännas sida till företagens utförande. Förenämnda belopp torde böra utgå av statens avdikningsanslag.

Med åberopande av det anförda får jag hemställa,

att riksdagen måtte medgiva, att till ett företag, avseende sänkning av Storkågeträsket samt torrläggning av närbelägen vattenskadad mark i Skellefteå socken av Västerbottens län, må från statens avdikningsanslag anvisas ett belopp av 10,850 kronor.

Stockholm den 23 januari 1939.

Ewald Lindmark.